

LUTTA AL TREBALL

EL
MOVIMENT
OBRER
AL
PRAT
1917-1978

“

Hi ha homes que lluiten un dia
i són bons. N’hi ha d’altres que
lluiten un any i són molt bons.
N’hi ha que lluiten molts anys
i són encara millors.

Però n’hi ha que lluiten tota la vida.
Aquests són els imprescindibles...

”

Bertolt Brecht

NUEVA REGULACION
DE EMPLEO NUEVO
PRODUCION
TLL5

DE SEAT

250.000 Afectados EN DECIMO
Que Pagan los Capitalistas!!

CONTRA REGULACION Y CAPITALIZACION
SEAT - LCR IV INTERNACIONAL

RESOLUCION
SINDICAL

LA LLUITA PEL TEMPS

La lluita per la jornada laboral de vuit hores és una de les primeres grans fites de l'obrerisme. Des del seu inici, a les dues grans fàbriques del Prat ja hi estava implantada. Es treballava de dilluns a dissabte i només es descansava el diumenge i les diades

assenyalades, tot i que, com que les màquines no paraven, calia pagar un incentiu per cobrir aquests torns. Els primers anys no hi havia vacances.

Les condicions de treball a La Seda eren millors que a les altres fàbriques

perquè els empresaris holandesos implantaven reglaments semblants als que aplicaven en el seu país, on la legislació social era més avançada. L'any 1933, el reglament de La Seda incorporà set dies festius retribuïts per als seus treballadors.

El principal element de control de la classe treballadora es donava en la manera com es contractava el personal. L'empresa no tenia cap restricció legal i podia agafar a qui volgués, fins i tot exigint, com així es va fer durant anys, la presentació de referències. Lacomiadament era lliure sense necessitat de cap justificació.

Preparació de pastes a La Papelera Española.

LES CONDICIONS DE TREBALL

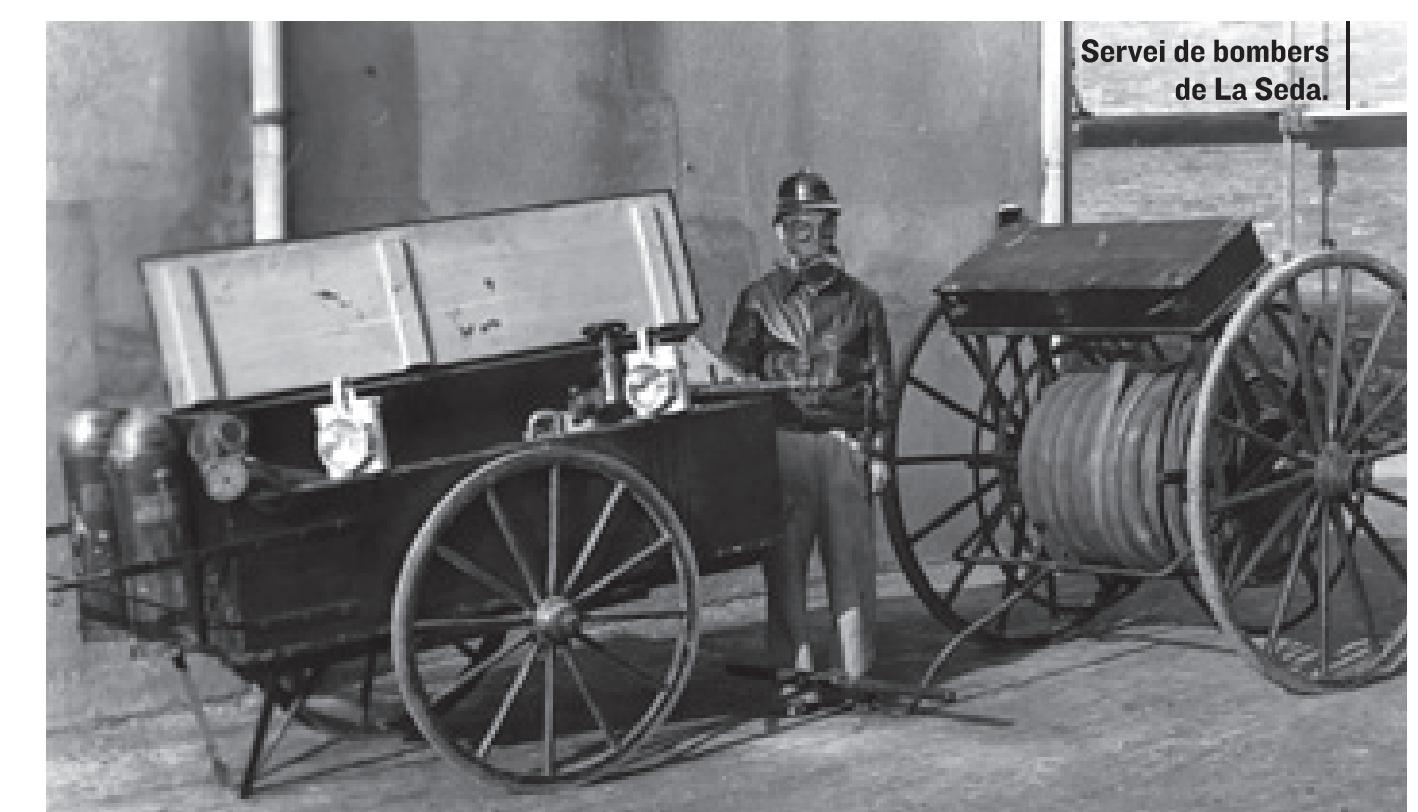
En algunes seccions de les fàbriques, les condicions de treball, com els llargs torns, la duresa de l'activitat i la toxicitat d'alguns dels materials emprats en la producció, comportaven risc per a les persones. Tot plegat feia freqüents els accidents i les malalties laborals.

Màquina contínua de cartró de La Papelera Española.

Per no haver de parar màquines o no haver de fer substitucions, a moltes seccions, tot i el dret de mitja hora per dinar, els treballadors havien de fer l'àpat en el mateix lloc de treball i sense deixar de vigilar la maquinària i la producció.

Les primeres reivindicacions obreres aniran destinades a aconseguir millors en aquestes condicions, com ara, temps de descans, habilitació de menjadors i mesures i elements de protecció externs per manipular productes perillosos.

LA VIA REVOLUCIO NARIA

Guàrdies civils vigilant les instal·lacions de La Seda com a conseqüència de la vaga de 1931.

La Seda i La Papelera, juntament amb les autoritats locals, van finançar la construcció d'una caserna de la Guàrdia Civil tocant a l'actual autovia de Castelldefels.

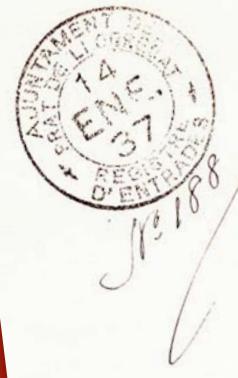
La Dictadura de Primo de Rivera, que imposà lleis i un fort control policial per limitar l'activitat sindical, al Prat va tenir com a conseqüència el fre en el desenvolupament de la CNT, que s'havia iniciat amb la posada en marxa de La Papelera, i el retard, fins a finals dels anys vint, de la implantació de la UGT.

La República revitalitzà el sindicalisme, en legalitzar els sindicats i despenalitzar la vaga. Per primer cop, alguns obrers que havien ingressat en partits polítics accedien al govern municipal.

En aquest marc democràtic, hi hagué una gran diversitat d'objectius i d'actuacions, que es posaren en evidència en els grans conflictes del juliol de 1931, el desembre de 1933 i la primavera i l'estiu de 1936, que van suposar un repte frontal a la jove República i en els quals tingué un paper decisiu el sector més radical de la CNT.

Material confiscat als vagistes durant els incidents que van acompanyar la vaga de juliol de 1931.

C RE VO LU, CIÓ

Consejo Municipal de Prat de Llobregat.

JL 18/1

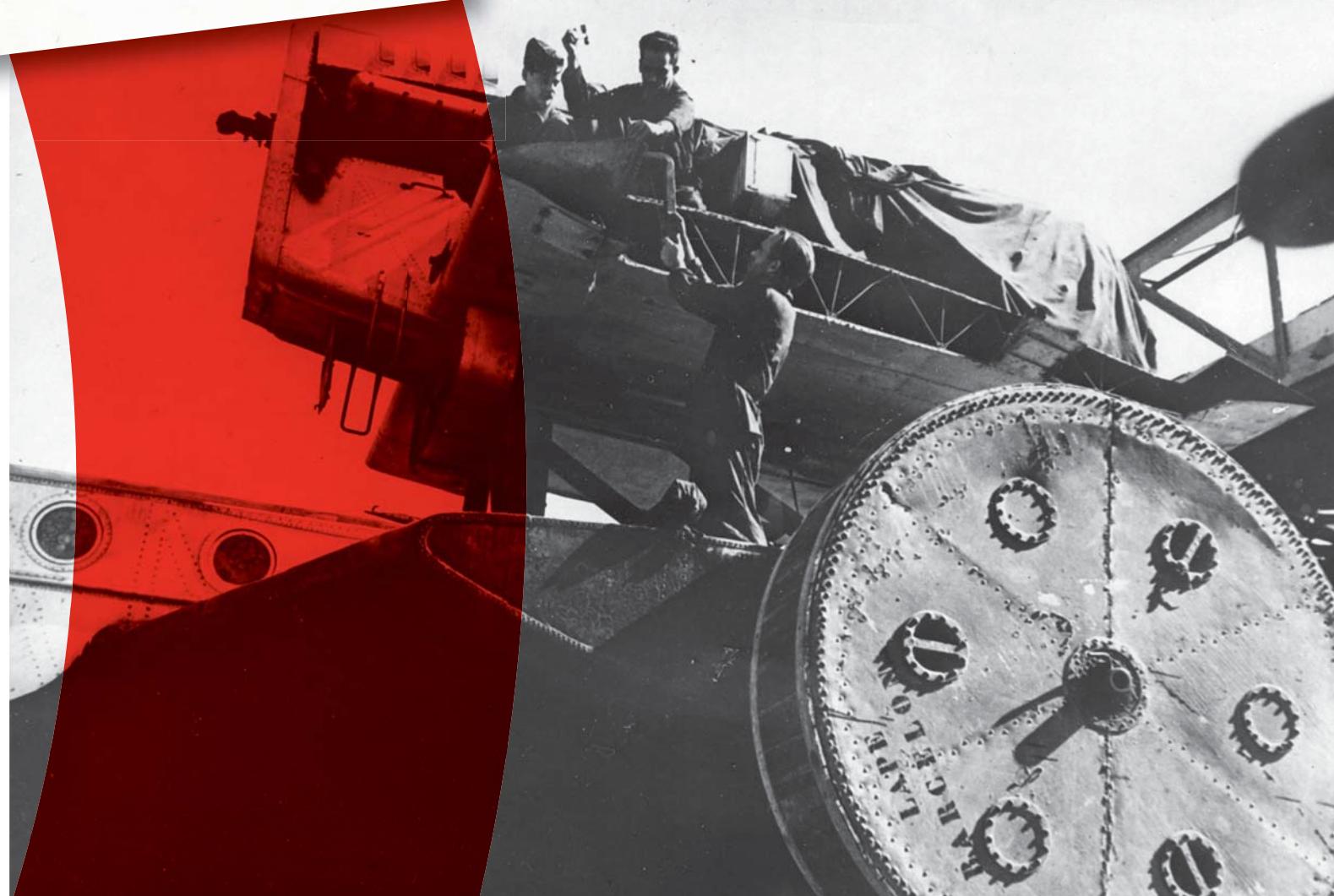
Estimados compañeros:
Encontrándose esta fábrica en situación desfavorable para la continuidad de su trabajo por carencia de carbones, hemos estudiado la posibilidad de consumo de leña, cosa que también se nos hace imposible obtener, por las grandes cantidades que necesitamos; y para que pudiéramos ayudar a las leñas llegadas de fuera, solicitamos de vuestro Consejo Municipal, estudies la manera de podernos conceder la tala de árboles de orillas del río de este Municipio.

Creemos sabréis interpretar nuestros deseos y esperamos una favorable contestación a los mismos.

Prat de Llobregat, 13 de enero de 1.937

Treballadores de La Seda davant l'anunci d'una funció en benefici dels milicians que lluitaven al front (1936)

Soldats de l'exèrcit popular de la República reparant un bombarder a l'Aeroport del Prat. Octubre de 1936.

Grup de cenetistes del Prat en la commemoració de l'Onze de Setembre a Barcelona l'any 1937.

Rebuda la comunicació num.173, d'aqueixa Conselleria, data quinze dels corrents, assaventant que la quantitat de gasolina que ha correspon a aquest Municipi, degut a la restitució que imponen les circumstàncies actuals, es de 357 litres diaris, m'acompleix posar al vostre coneixement que, estudiat l'assumpte amb aquell esperit de sacrifici que les circumstàncies imponen i tenint-hi en compte les mínimes necessitats de l'Indústria i el Comerç locals; la primera de les quals compta amb dos fàbriques: "LA SEDA DE BARCELONA S. A.", Indústria col·lectivitzada, que ocupa uns 1,500 obrers i "LA PAPELERA ESPAÑOLA C.A.", també colectivitzada en la que treballan actualment uns 550 operaris; les igualment imprescindibles necessitats de l'Agricultura, també en la seva totalitat colectivitzada, a l'igual que els transports; reunits en aquesta Conselleria els representants dels respectius Comitès i Sindicats i després de detingudament estudiat el cas, han convingut en elevar a aqueixa Conselleria el present escrit, per a recabar que fent-vos carrec de les circumstàncies exposades us serviu disposar que la quantitat de gasolina que com a mínim necessari per al consum d'aquest poble s'asseguri sia la de quinze mil litres, en lloc dels deu mil setcents deu assenyalats, el que solsament representa un augment de quatre mil dos cents noranta litres al mes.

El Prat

GUERRA

En esclatar la Guerra Civil, l'actitud de molts col·lectius es radicalitzà amb gravíssimes mostres de violència.

Malgrat les dificultats del moment, les autoritats locals van intentar controlar i organitzar la situació. Els sindicats van tenir un protagonisme decisiu en l'àmbit econòmic. Les indústries van ser col·lectivitzades i gestionades per les organitzacions obreres. També van ser col·lectivitzades les terres i les indústries ramaderes.

La prolongació i la duresa de la guerra anà afeblint l'entusiasme i la solidaritat dels primers mesos. El poder local s'erosionava per les divisions, la manca d'aliments s'agreujava i es posaven en evidència les contradiccions de l'esperit revolucionari.

El coronel Felipe Díaz Sandino, cap de la base militar del Prat, es convertí en un heroi popular per la seva contribució al fracàs de l'aixecament militar a Barcelona.

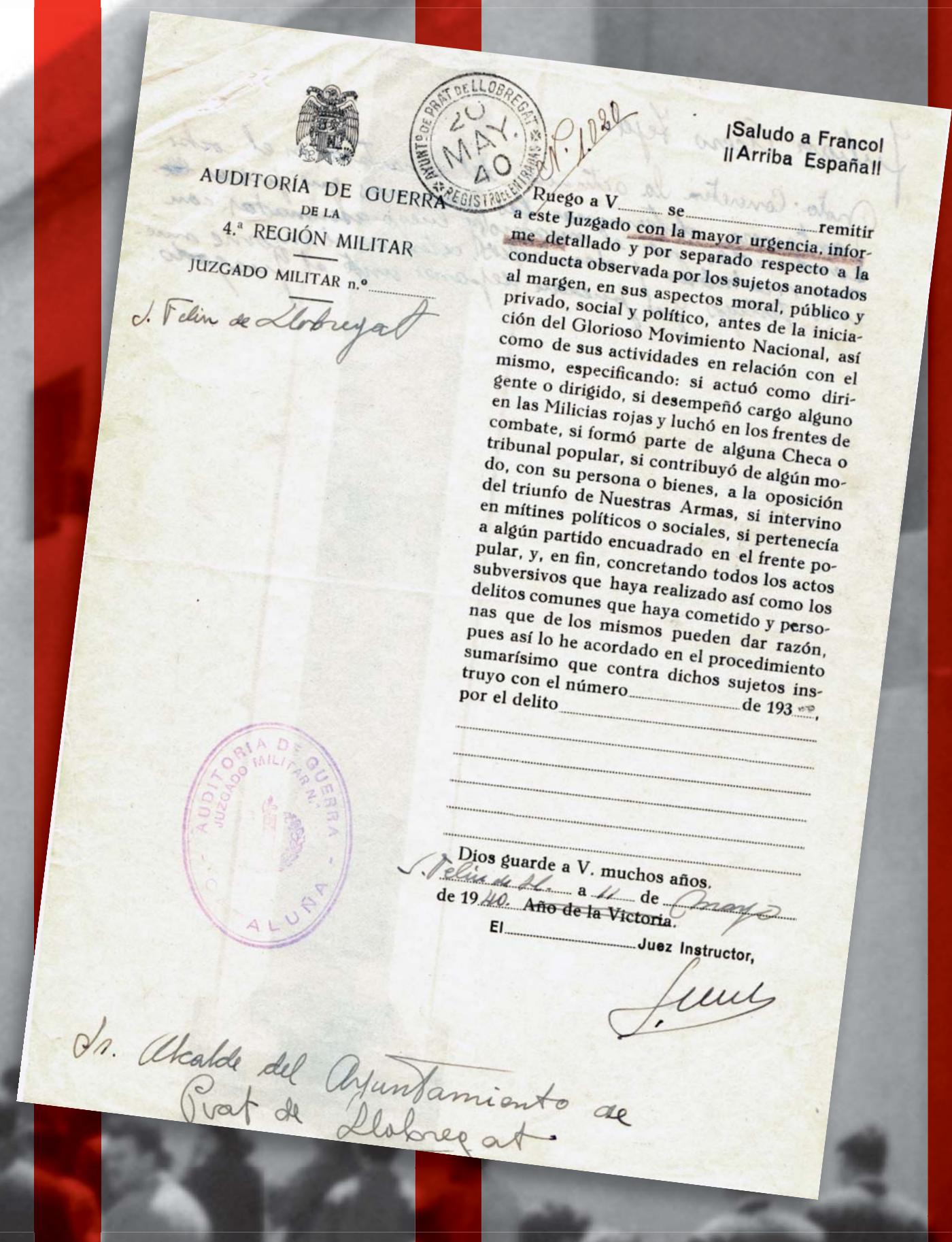
LA REPRESSIÓ FRANQUISTA

Un obrer de La Seda mostra les turbines al governador civil de Barcelona, Bartolomé Barba. Març de 1946.

Oficials de marina visiten la fàbrica de La Seda. Juny de 1946.

Treballadors sortint de La Seda de Barcelona (1960).

La derrota republicana significà la fi d'un marc polític en el qual els treballadors havien aconseguit importants avenços en les seves condicions laborals.

La llarga dictadura que s'inicià el 1939 aplicà una repressió calculada i institucionalitzada que portaria molts pratencs i pratenques a l'exili, centenars a la presó i als camps d'internament i de treballs forçats i tretze van ser afusellats al Camp de la Bota. Eren els sectors més actius de la societat.

La maquinària franquista, des del principi de la guerra, s'havia dotat d'una legislació repressiva, destinada, principalment, a consolidar el nou règim feixista i a sotmetre els opositors, i no només els castigava a ells, sinó que infonia la por necessària per immobilitzar aquells que podien ser contraris al nou règim i que no s'havien significat fins al moment.

Totes les organitzacions polítiques, sindicals i culturals van ser il·legalitzades i es va suprimir el dret de reunió i d'associació.

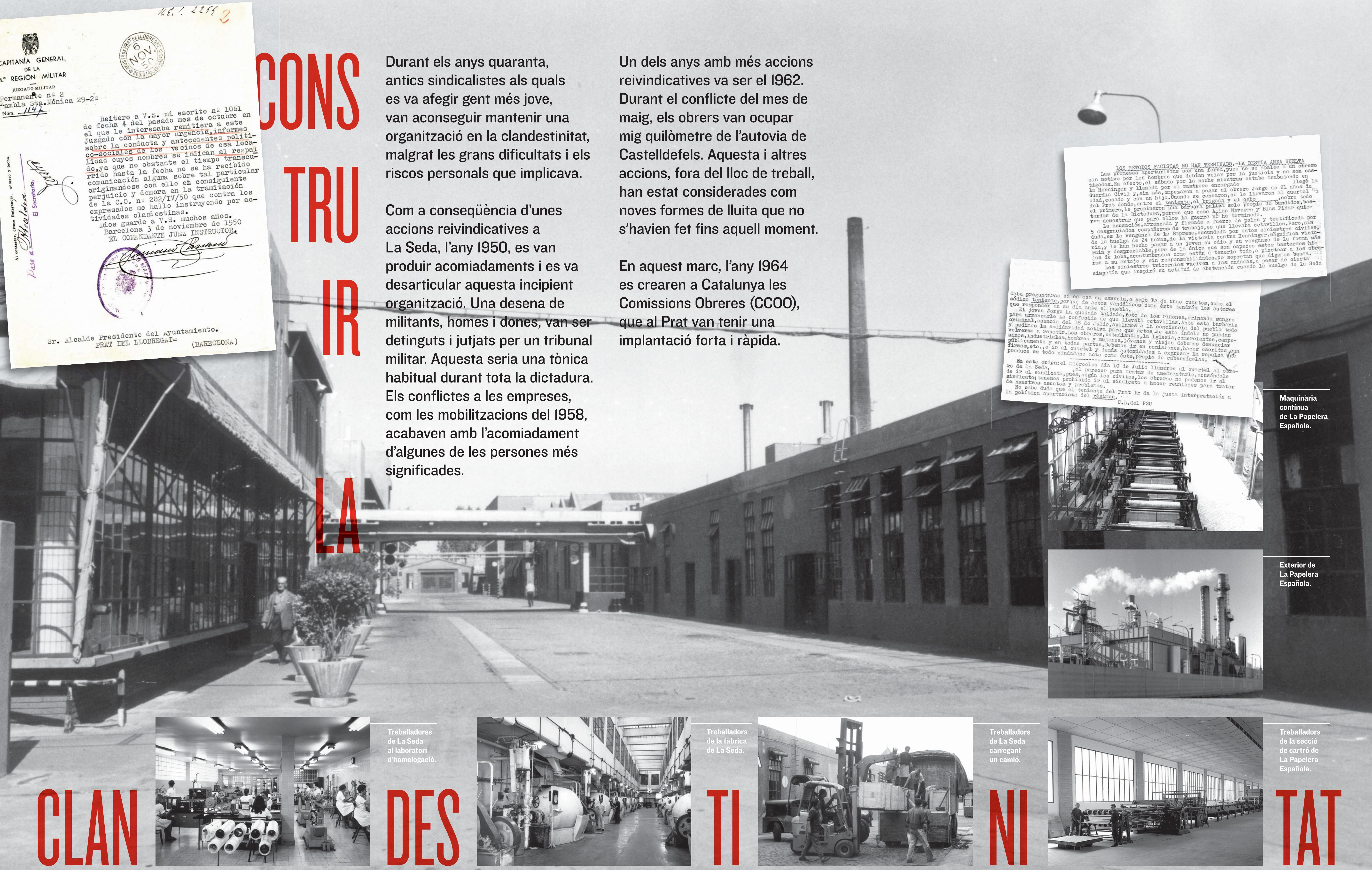

Durant el règim franquista, amb els drets de vaga i associació prohibits, sense dret de negociació i amb els augmentos salarials dictats pel govern, el moviment sindical va saber aprofitar les escletxes en el sistema laboral en benefici de la classe treballadora.

El règim va crear, el 1938, la Central Nacional Sindicalista (CNS), un sindicat vertical que agrupava de manera obligatòria empresaris i treballadors. L'aprovació de la Ley de Convenios Colectivos Sindicales, del 24 d'abril de 1958, va reforçar l'organització sindical i política dels treballadors, ja que restablia, amb limitacions, la possibilitat de negociació directa entre els representants dels treballadors i dels empresaris, en el marc del sindicat oficial. Introduïts en la CNS, alguns sindicalistes van poder presentar-se als processos que establia el règim, com les eleccions sindicals, l'establiment dels enllaços sindicals i els jurats d'empresa.

Les organitzacions sindicals, clandestines, van utilitzar el recurs de presentar-se a les eleccions verticals durant els anys seixanta i fins ben entrats els setanta.

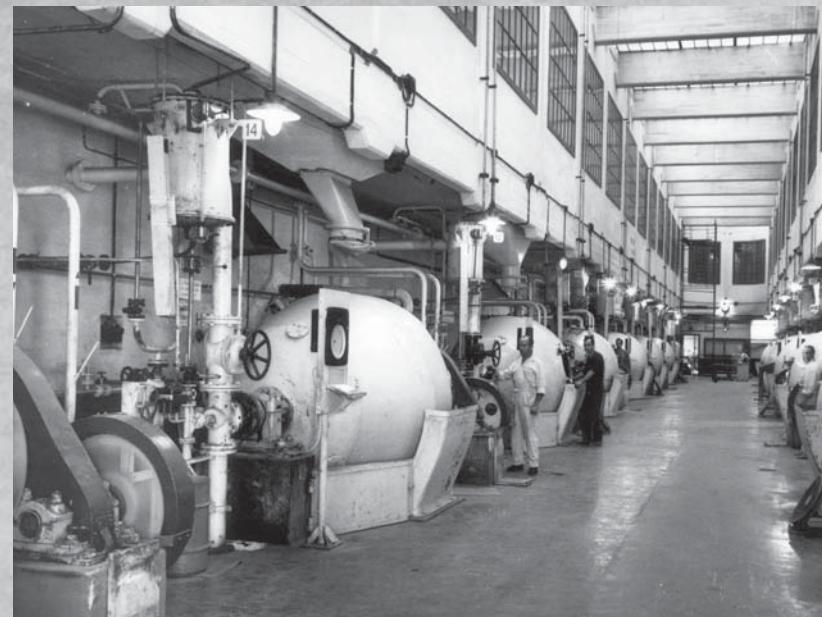
Malgrat les dificultats, a la majoria d'empreses locals es feren mobilitzacions per reclamar millors condicions laborals, en especial pel que fa als horaris i als torns de treball, i salarials.

CLAN

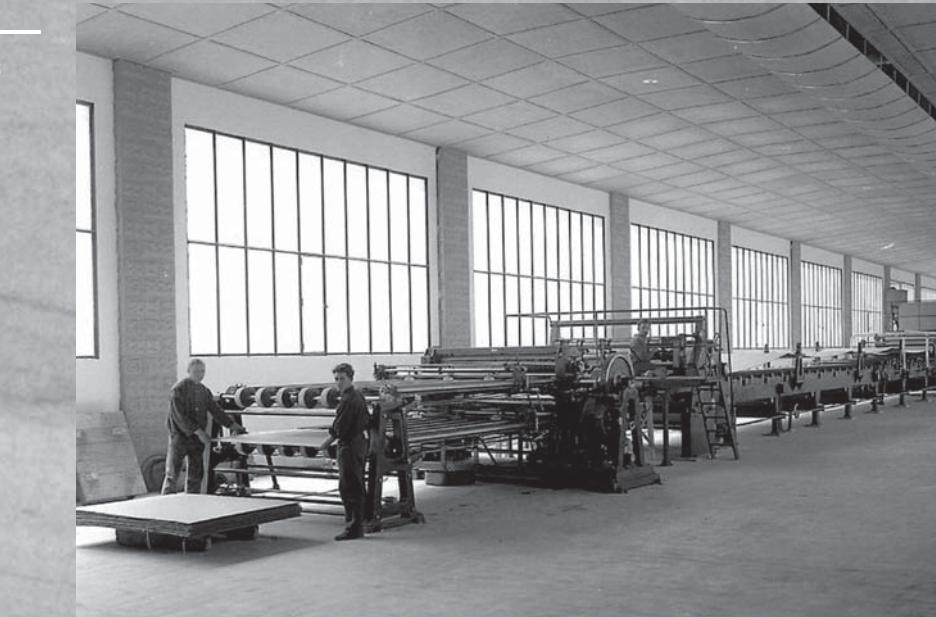
DES

TI

NI

TAT

CONS

TRU

IR

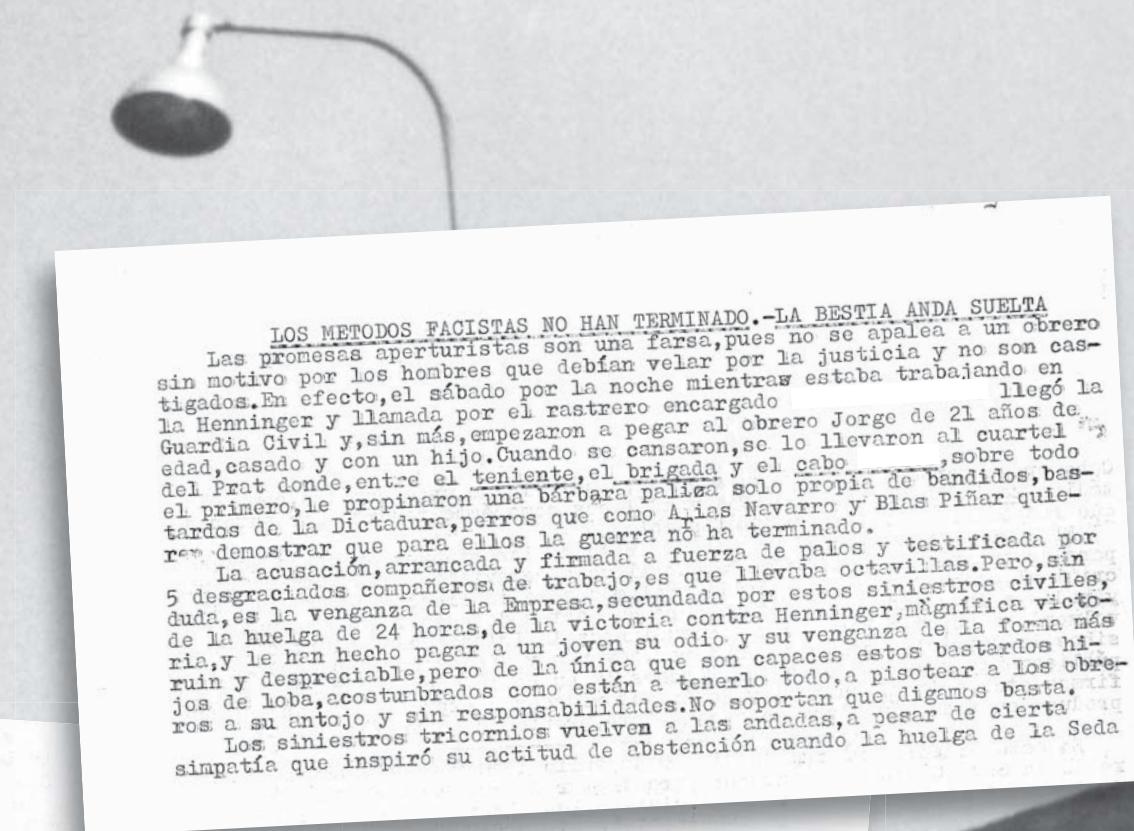
LA

Durant els anys quaranta, antics sindicalistes als quals es va afegir gent més jove, van aconseguir mantenir una organització en la clandestinitat, malgrat les grans dificultats i els riscos personals que implicava.

Com a conseqüència d'unes accions reivindicatives a La Seda, l'any 1950, es van produir acomiadaments i es va desarticular aquesta incipient organització. Una desena de militants, homes i dones, van ser detinguts i jutjats per un tribunal militar. Aquesta seria una tònica habitual durant tota la dictadura. Els conflictes a les empreses, com les mobilitzacions del 1958, acabaven amb l'acomiadament d'algunes de les persones més significades.

Un dels anys amb més accions reivindicatives va ser el 1962. Durant el conflicte del mes de maig, els obrers van ocupar mig quilòmetre de l'autovia de Castelldefels. Aquesta i altres accions, fora del lloc de treball, han estat considerades com noves formes de lluita que no s'havien fet fins aquell moment.

En aquest marc, l'any 1964 es crearen a Catalunya les Comissions Obreres (CCOO), que al Prat van tenir una implantació forta i ràpida.

Cabe preguntarse si es esa su esencia, o solo la de unos cuantos, como el sádico teniente permaneció actuando como éste tendrán los autores que responder en su favor el pueblo.

El joven Jorge ha quedado sola en el resto de los rifones, orinando sangre para arrancarle la confesión de que llevaban coquilladas. Ante esta barbarie y pedimos la solidaridad activa para que actos de esta índole no puedan volverse a repetir. Los trabajadores, estudiantes, la Iglesia, comerciantes, campesinos, etc., ir en todo cuartel y demás lugares a expresar la repulsa que se produce en todo ciudadano actuando como éste, propio de cobardeza.

En este orden el miércoles día 10 de Julio llamaron al cuartel al coro de La Seda, , el parecen para tratar de amenazarle, acusándole de sindicato; tenían prohibido ir al sindicato a hacer reuniones para tratar de nuestros asuntos y problemas.

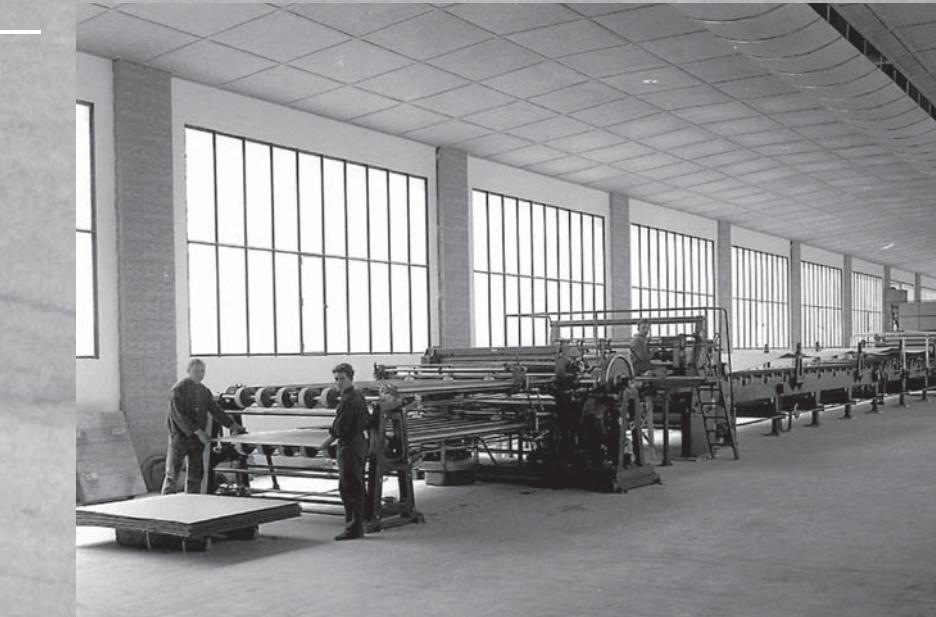
No cabe duda que el teniente del Prat ir de la justa interpretación a la política aperturista del régimen. C.L. del PSU

Maquinaria
continua
de La Papelera
Española.

Exterior de
La Papelera
Española.

Treballadors
de la secció
de cartró de
La Papelera
Española.

TAT

NOV
50

1151. 2256 2

CAPITANÍA GENERAL
DE LA
REGIÓN MILITAR
—
JUZGADO MILITAR
Permanente nº 2
Plaza Sta. Mónica 29-21
Núm. 1147

Al contrario, clase Reverso,
número y fecha.
Firma de
D. J. Pérez
Síndicato.
El Secretario.

Reitero a V.S. mi escrito n.º 1061 de fecha 4 del pasado mes de octubre en el que le interrumpía remitiera a este Juzgado con la mayor urgencia, informes sobre la conducta y antecedentes políticos de los vecinos de esa localidad cuyos nombres se indican al respeto, ya que no obstante el tiempo transcurrido hasta la fecha no se ha recibido comunicación alguna sobre tal particular originándose con ello el consiguiente perjuicio y daño en la tramitación de la C.O. n.º 282/IV/50 que contra los expresados me hallo instruyendo por actividades clandestinas.

Atentamente a V.S. muchos años.
Barcelona 3 de noviembre de 1950
EL COMANDANTE JUEZ INSTRUCTOR.
D. J. Pérez

Sr. Alcalde Presidente del Ayuntamiento.
PRAT DEL LOBREGAT= (BARCELONA)

La premsa no informava dels problemes que es debatien a les fàbriques, de les mobilitzacions, dels acomiadaments i les sancions o la selectiva repressió contra els dirigents més compromesos.

Públic assistent a un partit de bàsquet.

Com que les reunions sindicals no eren autoritzades, calia actuar amb enginy per escapar del control policial. Els actes lúdics i festius, com partits de futbol o innocents excursions, servien per establir estratègies d'actuació i organitzar accions.

Els espais de descans de les fàbriques, com els menjadors o les cantines, eren aprofitats per passar consignes sense aixecar sospites.

El mitjà de propaganda més eficaç eren els fulls volants, les populars "octavillas", amb les quals s'intentava arribar al màxim de gent possible dins de la fàbrica i entre la població. S'imprimien clandestinament en ciclostils, del tipus conegut com "vietnamita", i els pasquins es passaven d'amagat utilitzant tota mena d'estratègies.

Excursió de socis de la COV.

Treballadores de La Seda al menjador.

HACEMOS EL SINDICATO OBRERO imponiendo a la empresa, al gobierno, a la CNS, el reconocimiento de nuestros AUTÉNTICOS REPRESENTANTES OBREROS (como han conseguido recientemente en el METRO de Madrid, en el PUERTO de Barcelona,...), ¡ECHANDO a los cargos sindicales que no sirven y sustituyléndolos por hombres honestos y luchadores, como VAMOS A HACER EN SEAT.

HACEMOS EL SINDICATO OBRERO defendiendo a los dirigentes obreros, practicando una activa y abierta SOLIDARIDAD con ellos. BAJO LLOBREGAT, PUERTO, RAMO DEL AGUA, etc., demuestran que esta es la mejor protección de los dirigentes obreros. DENUNCIAMOS la sanción de 30 días impuesta a nuestro compañero MORALES de pinturas del Taller 4. DENUNCIAMOS el reciente encarcelamiento, para cumplir condenas de 4 meses impuestas por el TOF, de los dirigentes obreros de Barcelona: AGUSTÍN PRATS, LUIS MOSCOSO y JUAN FOLCH. Exigimos su libertad, así como la de VICENTE FAUS, CAMACHO, DOMINGO SORROSAL (el pinche del Taller 1), de todos los presos sindicales y políticos HACEMOS EL SINDICATO OBRERO reforzando, ampliando, la organización ya hoy INDEPENDIENTE y UNITARIA de la clase obrera, las COMISIONES OBRERAS, encontrando todas las formas para su más amplia y abierta relación con todos los trabajadores.

HACEMOS EL SINDICATO OBRERO COORDINANDO NUESTRA lucha con la de nuestros hermanos de clase, los trabajadores de toda España. Y en esta UNIDAD y COORDINACION a los trabajadores de las grandes empresas nos corresponde JUGAR un papel de vanguardia, estar a la cabeza. En esta perspectiva de unidad y coordinación se sitúa la próxima JORNADA DE LUCHA CONTRA LA REPRESIÓN, POR LA AMnistía, POR TODOS NUESTROS DERECHOS Y REIVINDICACIONES que las COMISIONES OBRERAS de toda España convocan para el próximo 3 DE NOVIEMBRE. La Ley Sindical es una forma más de represión. HEMOS DE DARLE UNA RESPUESTA DE LUCHA! PREPAREMOS LA JORNADA DEL 3 DE NOVIEMBRE. Barcelona, 21 de octubre de 1970

100 Y PASO Esta octavilla a otro trabajador - ES LA VOZ DE LA CLASE OBRERA

COMISIÓN OBRERA DE SEAT

TRABAJADORES - CIUDADANOS

- POR LA READMISIÓN DESPIDIDOS (LAFORSA, SEAT, Y TODOS)

- CONTRA LOS EXPEDIENTES DE CRISIS, CONTRA EL PARO FORZOSO

- ANULACIÓN DECRETO DE CONGELACIÓN DE SALARIOS

- CONTRA EL AUMENTO CONSTANTE DE LA "CARNESTOLA ES VIDA"

- POR 20.000 PTAS. MENSUALES (mínimas) EN 40 HORAS DE TRABAJO

- NO ES SUFFICIENTE EL INDULGENTE DECRETADO

AMnistía TOTAL

- POR LAS LIBERTADES SINDICALES

FOR LA LIBERTAD DE REUNION, EXPRESION Y ASOCIACION

DEMOCRACIA SIN EXCLUSIÓNS DE NADIE

Menjador d'homes a La Seda dels anys 40.

Una de les característiques més destacades del moviment obrer durant el franquisme va ser la solidaritat.

Moltes accions reivindicatives van tenir com a finalitat donar suport a accions dutes a terme per companys i companyes d'altres centres productius del Prat, de la comarca, molt activa en aquests anys, o de qualsevol altre lloc. Així, les vagues de la mineria asturiana del 1958 i del 1962 van comptar amb moviments de solidaritat al Prat, com a tot l'Estat.

També les actuacions policials i repressives contra els treballadors, que en alguns casos van comportar la mort d'alguns treballadors, van anar seguides d'accions de protesta solidàries arreu.

LAS SOLIDARITAT OBRERA

Era freqüent que s'organitzessin rifes i col·lectes per ajudar els companys acomiadats o aturats, i eren moltes les famílies que reservaven una part del sou per si venien moments difícils.

El moviment obrer pratenc participà activament, amb altres col·lectius de la ciutat, en la demanda de millores, en especial als barris i a les escoles, amb greus mancances en aquells anys.

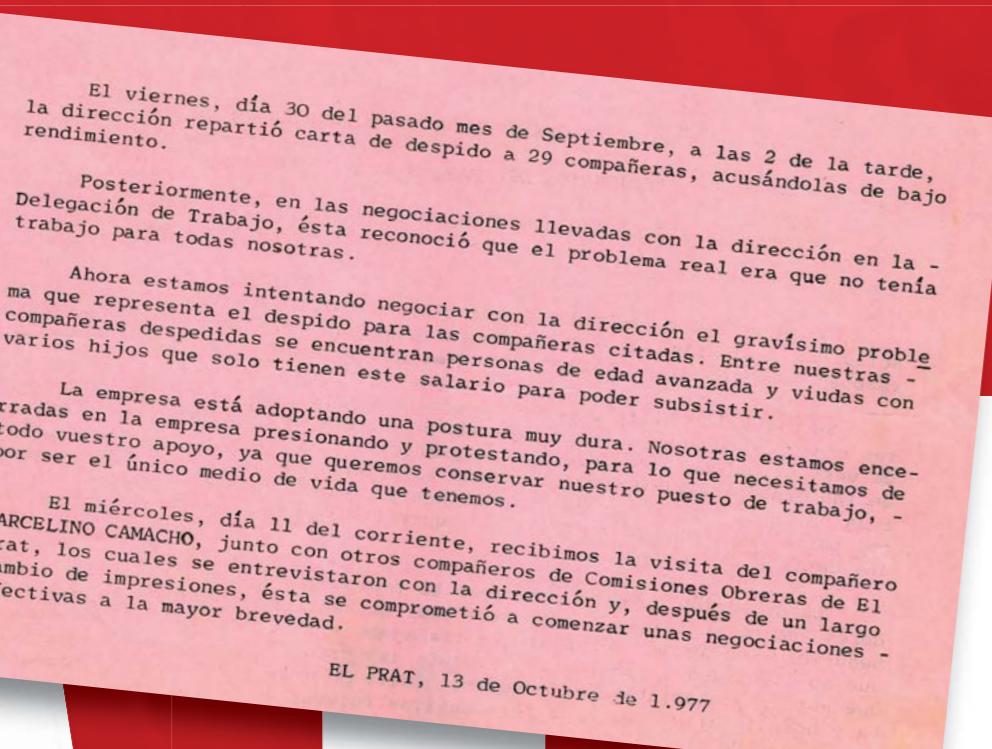

A partir dels anys seixanta i sobretot a començament dels setanta, la lluita sindical va anar adquirint un caire polític amb accions que eren reivindicatives però que intentaven, cada cop més, soscavar els fonaments del règim.

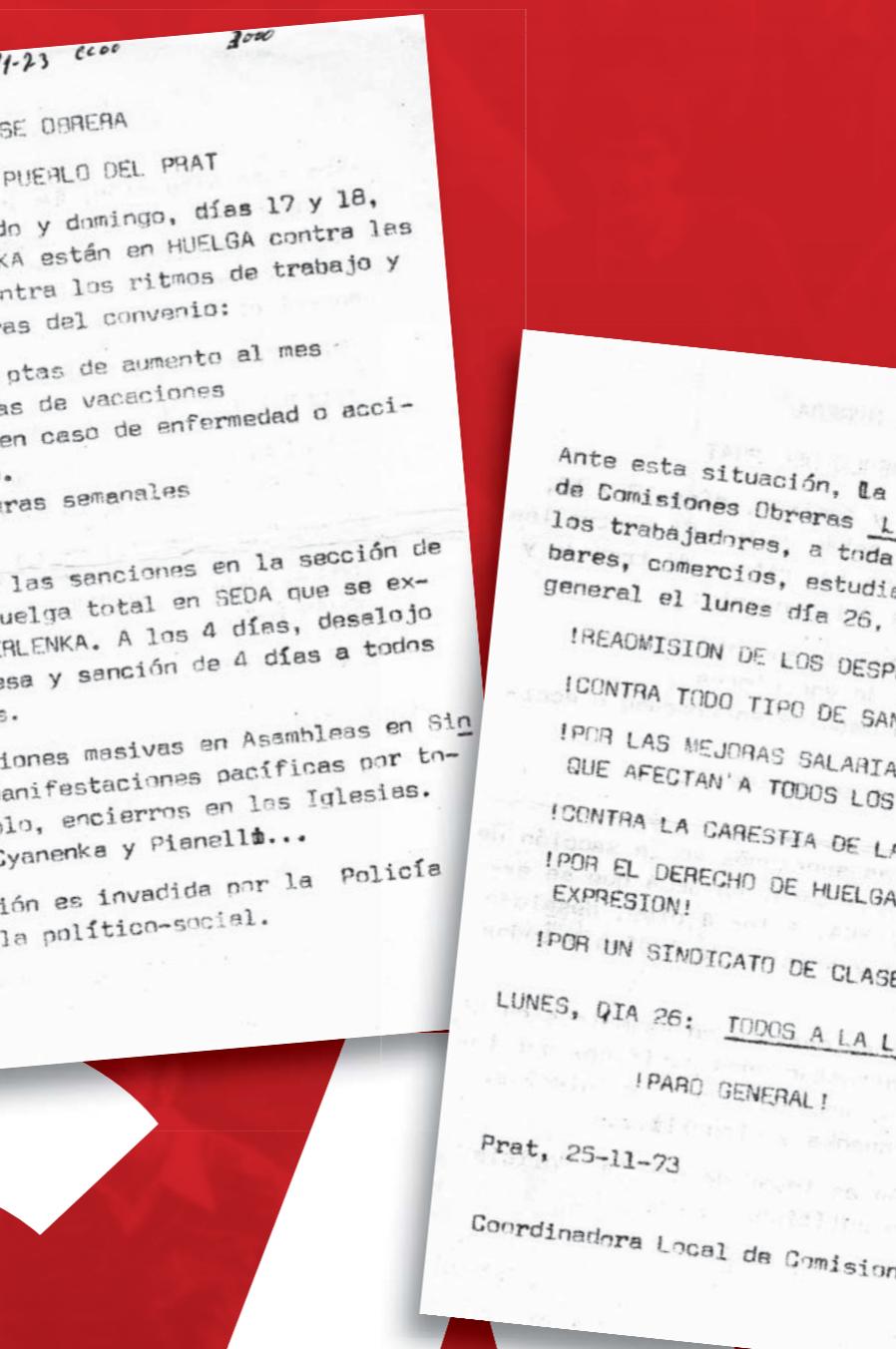
Les organitzacions polítiques i sindicals, des de la clandestinitat, treballaven per crear un front ampli de lluita contra la dictadura de Franco, tot aprofitant la major tolerància a què es veia obligada davant les pressions internacionals.

rat, des del 1973 i fins a l'arribada
a democràcia, les vagues i
milititzacions van ser constants.

El 20 de novembre de 1975, va posar en marxa un procés imparable de transformacions polítiques. Els successors del règim intentaren perpetuar-lo, però l'amplitud de l'oposició ho va fer impossible i va parar una transformació democràtica. Es va conseguir la legalització de tots els partits i sindicats. L'any 1978 van tenir lloc les primeres eleccions sindicals i democràtiques.

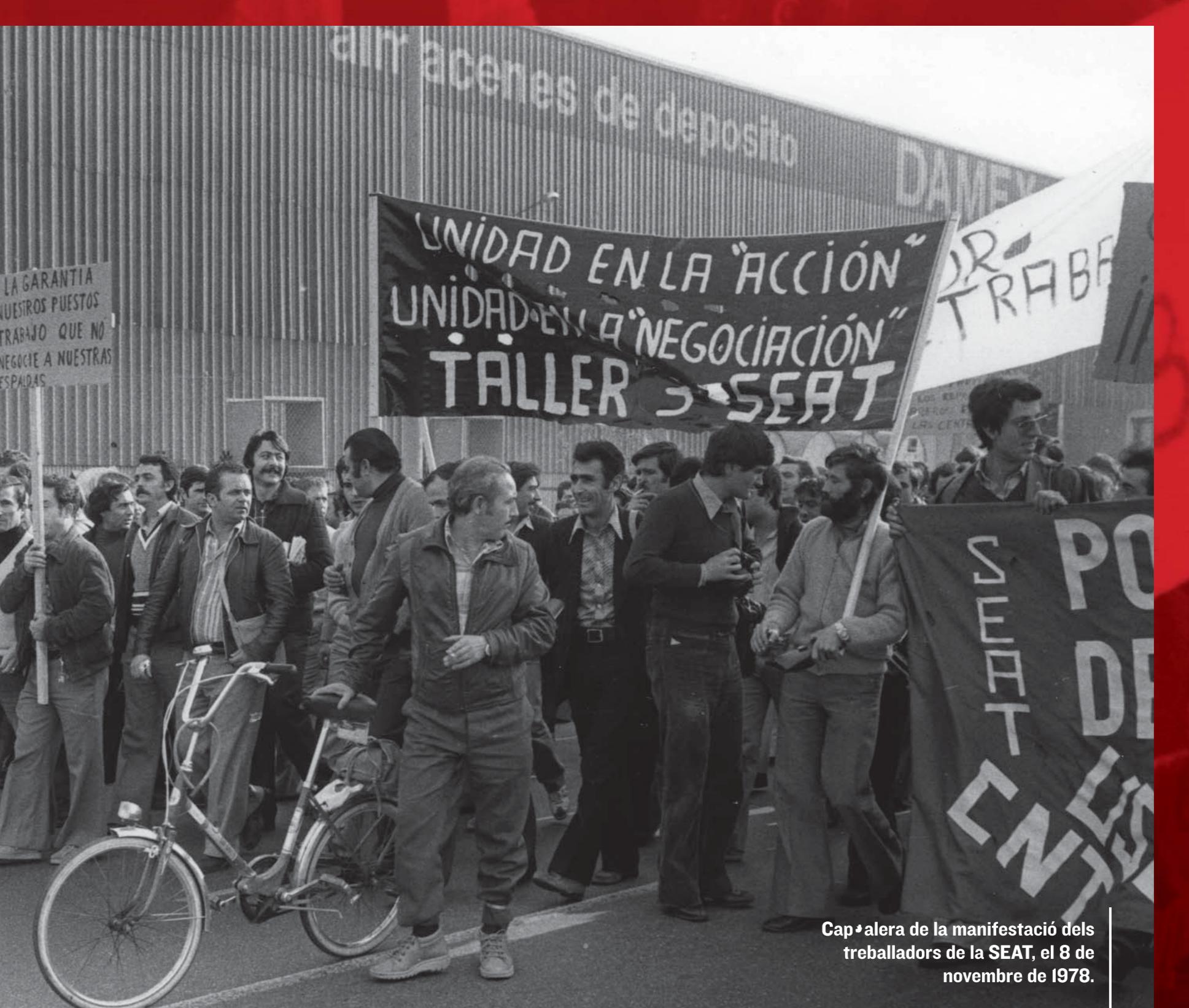
MAS DE UN MES DE ENCIERRO DEFEN- DIENDO NUESTRO PUESTO DE TRABAJO

icals a
y 1978

icals a
y 1978

ifestació dels
SEAT, el 8 de
embre de 1978.

**Concentració a Montjuïc de
reballadors i treballadores de
l'empresa SARRIÓ**

LLUITA I TREBALL

EL
MOVIMENT
OBRER
AL
PRAT
1917-1978

Coordinació i textos

Marga Gómez Ingla

Documentació

Olga Duque, M. Pau Pàmpols i Olga Paretas

Correcció de textos: CNL del Prat de Llobregat

Fotografies

Arxiu Municipal del Prat de Llobregat: Fons Municipal, Fons Josep Monés i Amat, Fons l'Abans i Fons La Seda de Barcelona. Arxiu IISG (International Institute of Social History). Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Col·lecció fotogràfica de l'Arxiu Històric de CC.OO de Catalunya. Cooperativa Obrera de Viviendas. Joaquim Aranda, Santi Gil Ruiz, Gerard Giménez, Imma Martínez Roma, Marta Ponce de León, Aureli Poyato i Antoni Rodés Inés.

Documentació

Arxiu Municipal: Fons Municipal, Fons Simeón Monfort.

Arxiu Nacional de Catalunya, Arxiu Històric de CC.OO de Catalunya

Testimonis

Faustino Albaladejo, José Angulo, Josefa Batllés, Adela Burgos, Magda Busquets, Teresa Carrasco, Fernando Cerdà, Paco Díaz, Teófilo Domínguez, Francisco Fabré, Josefina Fortuny, Paco García López, Pedro García Vela, José Gómez Barriga, Joan Itarte, Jordi Izquierdo, Rafael Jiménez García, Francisco Lavandera, Pietat Llorca, Salvador Martínez, Robert Mogas, Francesc Moraleda, Romualdo Moreno, José Luis Olivera, Leandro Ortiz, Basilio Pachón, Antoni Pedrero, Josep Pérez Moya, Manela Pi, Aureli Poyato, Albert Prat, Eduardo Roca, Antoni Rodés, Santiago Rubió, Agustí Secanell, Federico Valverde, Ida Wijffelaars.

Objectes

Museu del Prat, Josefa Batllés, Aureli Besora, Maite Besora, Gàdor Gómez, Josefa Molins, Aureli Poyato, Felipe Ruiz, Joan Serres Masip, Joan Serres Miró, Maria Simón, Pere Solé i Montserrat Surroca Serra.

Bibliografia

Bengoechea Echaondo, Soledad; Renom i Pulin, Mercè. "Memòria i compromís: classes treballadores, sindicalisme i política al Prat de Llobregat (1917-1979)" El Prat de Llobregat. Columna, 1999.

Agraïments

Associació Catalana d'Investigacions Marxistes, Associació Memorial Democràtic dels Treballadors de Seat, Associació per a la memòria històrica i democràtica del Baix Llobregat, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat, Cooperativa Obrera de Viviendas, C.C.O.O. Baix Llobregat, Fundació Utopia –Joan N. García-Nieto, U.G.T. Baix Llobregat.

Audiovisuals

"Testimonis"

Direcció: Arxiu Municipal

"Simfonia obrera"

Xavier Esteban Casas i Èrika Sánchez Marcos

Retolació

Rètols Alarcón

Grafisme

Óscar Calzada

Escenografia

Eloi Linuesa

Producció

Museu del Prat. Arxiu Municipal.
Regidoria de Cultura.

Ajuntament del
Prat de Llobregat

Amb el suport de:

